

HANNAH BECKERMAN

*Keby si
len vedela*

İKAR

HANNAH BECKERMAN

Keby si
len vedela

Preložila Anna Kolčiterová

IKAR

Hannah Beckerman
IF ONLY I COULD TELL YOU

Copyright © Hannah Beckerman 2019

Translation © Anna Kolčiterová 2021

Cover design © Charlotte Abrams Simpson/Orion Books

Cover image © Shutterstock

Slovak edition © 2021 by IKAR, a.s.

ISBN 978-80-551-7396-2

Venujem Aurélii:
Sľubujem, že nebudem mať
pred tebou žiadne tajomstvá.

*Ani nepozdraviť,
ani potichu nevykriknúť,
ani neutrúsiť jediné slovo,
kým som vnímal ráno
budiace sa v odraze na stene.
Pokojný, neznalý,
že práve odchádzaš
a všetko zmeníš.*

Thomas Hardy
The Going (Odchod)

Prológ

23. júna 1988

Je štvrtok ráno, Jess kráča hore schodmi, hoci nemusí. Umyla si zuby a ledabolo stiahla vlasy do konského chvosta. Školskú tašku má opretú o držiak na dáždnyky pri vchodových dverách. O chvíľu sa s Lily stretnú v hale a vyrazia do školy.

Neskôr - o mnoho rokov neskôr - bude Jess tvrdiť, že to vedela. Cítila, že sa niečo deje. Pocítila čosi ako neodolateľnú sesterskú intuíciu, takže chcela zistiť, čo je vo veci.

Keď dorazí na poschodie, Lily sa práve vykráda z izby. Stojí chrbtom k Jess a zvierajúc kľučku, potichu zatvára dvere. Jess ju pozoruje, ako na nekonečne dlho zatají dych a potom pomaly vydýchne.

„Čo tu robíš?“

Lily div nevyskočí z kože. Červená sa a očami behá z boka na bok. „Vylakala si ma,“ zasyčí na Jess celkom iným hlasom ako zvyčajne.

„Nemáme tam dnes ráno chodiť. Zakázali nám to.“

Jess sa zháči nad vlastným žalostným, takmer plačlivým hlasom. „*Nepovedz* mame, že som tam bola. Prosím, Jess. Nechceš predsa, aby som si o tebe myslela, že si žalobaba.“ Lily hovorí tichým, no odhodlaným hlasom. Jess pozná ten výraz tváre. Vždy sa takto tvári, keď ju Jess

prichytí, ako telefonuje napriek maminmu výslovnému zákazu, alebo fajčí s kamoškami za detským ihriskom v parku.

Nastúpi pocit neistoty. Ani jedno z dievčat nevie, čo sa bude diať. Nakoniec Jess pomaly vykročí, no ani sama nevie, čo chce vlastne robiť.

„Aj ja sa chcem pozrieť.“

Sestry na seba civejú a Jess cíti, že medzi nimi niečo preskočilo. Niečo neznáme, no zároveň strašidelné, čo nevie alebo nechce vysloviť.

„Jess, nikam *nejdeš*. Rozumieš?“

Lily blokuje dvere vlastným telom. Ruky má za chrbtom, akoby ju zatýkali. Jess vidí sestrinu ruku na kľučke, poslednej prekážke, ak sa náhodou predsa len rozhodne pokračovať.

„Ja chcem. Ty môžeš, a ja nie?“ Jess pokračuje ďalej. Poháňa ju vedomie, že Lily nemá všetko pod kontrolou.

„Prestaň. Myslím to vážne. *Nesmieš* tam vojsť.“

Tvári sa chladne. Sestra sa červená, má zúžený pohľad, zvrátené obočie. V panike sa snaží zamaskovať city a pretaviť ich do autoritatívneho vystupovania. Nie je jasné, či sa Lily chce brániť, alebo zaútočiť.

Jess znepokojujú záblesky spomienok. Veci, čo počula, aj keď ich nemala. Všetky tie tiché rozhovory za zavretými dverami, spovede šepkané do telefónu, ktoré sa jej nikdy nemali doniesť do uší.

Jess cíti, ako sa jej pod gumičkou na tmavozelenej sukni obracia žalúdok. Na zápästiach cíti svoj pulz, akoby ju vlastné telo kamsi hnalo. Predstavuje si, ako vyrazí dopredu a napriek tomu, že sestra je staršia a silnejšia, dokáže ju odsotiť nabok. Lenže potom ju zastavia myšlienky, čo by sa mohlo stať, čo by mohla vidieť a čo by sa mohla dozvedieť.

Na Liliných digitálnych hodinkách zapípa budík. Lily ho prudkým pohybom vypne a Jess mimovoľne ustúpi. Je 8.30, budík ich má upozorniť, aby odišli do školy načas, ak sú ich rodičia priveľmi zaneprázdnení. Lily sa niekoľko sekúnd uprene díva do Jessiných očí, až Jess odvráti pohľad. Otočí sa a kráča dolu schodmi. Až teraz si uvedomí, ako sa jej trasú kolená. Tesne za sebou počuje sestrine kroky, no neotočí sa. Nedokáže sa znova postaviť tomu výrazu tváre. Výrazu, ktorý jej prezradil niečo, čo nechcela vedieť.

Celou cestou nadol Jess premýšľa, ako povie mame, kde Lily bola a čo si myslí, že sa v tej izbe udialo. Kým však dorazí na prízemie, uvedomí si, že to nemôže spraviť. Prezradiť jej to by znamenalo čeliť niečomu, čo sa vo svojich desiatich rokoch ešte neodváži nahlas pomenovať.

Namiesto toho vezme tašku a vyrazí. Nie je si istá, či na krku cíti teplo zvonku, alebo Lilin dych. Ešte to nevie, ale kým sa dnes poobede vráti domov, rodinná dynamika sa nenávratne zmení, a tieto ranné udalosti sa jej budú najbližších tridsať rokov opakovať v hlave ako zaseknutá platňa.

Prvá část

Február 2016

Prvá kapitola

Audrey

Audrey Siskinová sedela na posteli s rukami vedľa tela, dľaňami pevne zaborenými do periny, akoby si nebola istá, či ostáva, alebo odchádza. Obzrela sa po izbe, ktorú mala považovať za svoju. Známe veci jej pripadali ako bezprizorné nervózne decká počas prvého dňa v novej škole. Ocelový rám manželskej postele, nabiele natretý toaletný stolík, o akom od detstva snívala, no ktorý si mohla dovoliť až v dospelosti, vysoká dubová skriňa, ktorú si s Edwardom kúpili, keď sa rovno z radnice s dieťaťom na ceste nastáhovali do domu na Barnsbury Square.

Naklonila sa dopredu a odtrhla pásku na jednej z dvasiatich kartónových škatúľ rozmiestnených po izbe, no nedokázala sa prinútiť otvoriť ju. Keď sa vybalí, bude po všetkom. Nebude cesty späť.

Mami, nie je to ďaleko. Len zopár míľ. Bude to skoro také isté.

Obe jej dcéry to povedali. Nezávisle od seba, no rovnako presvedčivo. A teoreticky - geograficky - mali Lily aj Jess pravdu. Bolo to sotva sedem míľ, vzdušnou čiarou ešte menej. Jednoduchá výmena severného Londýna za západný. Islington za Shepherd's Bush. Georgiánsky za viktoriánsky. Audrey mala pocit, že sa sťahuje zo Zeme na Mesiac.

Vedela, že má šťastie – dve súťažiacie dcéry, ku ktorej sa nastahuje. Vedela, že je to lepšie teraz a nie čakať rok, po ktorom by to bolo ešte ťažšie. Audrey si však nevedela pomôcť. Stále premýšľala, či je to celé správne. Deti nemajú byť zodpovedné za svojich rodičov, je to proti prírode. Potom sa však vynorili spomienky na tie udalosti, na ktoré by najradšej zabudla. Tolko životných epizód, ktoré už dávno narušili normálne fungovanie sveta. Tolko dôležitých míľnikov – pôrody, úmrtia, svadby – sa udialo inak, ako sa pôvodne malo. Všetko malo byť inak, no to by sa musel svet krútiť po starom a nie vychýlený o pár stupňov od svojej osi.

„Starká, ako ti to ide? Nepotrebuješ pomoc?“

Hore schodmi sa ozýval Miin hlas a dorazil do izby, ktorá bola ešte donedávna jej izbou. Odteraz bude spať v malej izbe na povale. Z vnučkinho hlasu bolo cítiť obavy, ktoré sa na poslednú chvíľu snažila nejako zamaskovať.

„Nie, srdiečko, ďakujem. Len odpracem tie škatule. Hneď prídem dolu.“ Audrey vstala. Pružinový matrac zaškrípal. Obzerala sa po svojej novej izbe a akosi nevedela, kde začať. Celé sťahovanie akoby prespala. Ani netušila, čo všetko povyhádzovala, čo si nechala a čo nájde v škatuliach.

Odtrhla pásku z ďalšej škatule. Všetky veci v nej boli zabalené a úhľadne poukladané. Odbalila prvú, bola to vyblednutá zarámovaná fotografia. Dívala sa na ňu a uvedomovala si zrnká času presýpajúce sa cez veľké presýpacie hodiny.

Jej baby na pláži – žeby to bola Woolacombe Bay? – utekajú popri mori. Nohy a ruky majú rozmazané, pretože sa prirýchlo pohybovali a uzávierka fotoaparátu ich nedokázala zachytiť. Na jasnej oblohe tróni

slnko, atramentovomodré more sa snúbi s horizontom, v diaľke vidieť malý biely trojuholník plachetnice.

Jej dievčatá sa držia za ruky, smejú sa a kúpu vo večnom svite slnka žiariaceho z jednej strany fotografie na druhú.

Audrey prešla prstami po ráme, po zapletených vlasoch, opálených rukách, slnkom ošľahaných lícach, a takmer cítila teplo toho letného dňa. Počula smiech svojich dcér, vlny narážajúce do piesku, čajky škriekajúce na oblohe. Cítila slaný vzduch, piesok na končekoch prstov nôh, radosť svojich dcér. Chcela vojsť do fotografie, objat' dievčatá, pritúliť si ich a nikdy nepustiť.

Audrey pevne chytila fotku a cítila srdce krútiace sa v hrudi.

Občas mala pocit, že len fotografie dokazovali, že si to celé nevymyslela, že to nebolo len v jej fantázii. Že kedysi dávno boli jej dcéry dobré kamarátky.

Dýchala prerývane a spomínala na všetky tie stratené roky. Nechcela veriť, že je to už skoro tridsať rokov, čo sa Jess rozhádala s Lily. Audrey si presne vybavila Jess, desaťročnú, takmer zo dňa na deň zatrpknutú pre veci, čo by nikdy žiadne dieťa nemalo zažiť. Akoby tie udalosti ukradli Audrey jej malé dievčatko a vymenili ho za iné, ktoré takmer nespoznávala. Po štyroch mesiacoch si Audrey myslela, že to bol len šok a že znova uvidí to veselé malé dievča ako predtým. Celé roky dúfala, že zážitky z detstva Jess a Lily znova spoja. Namiesto toho rozbili Audreinu rodinu.

Audrey si spomenula na všetky tie spoločné raňajky, obedy a večere strávené v tichosti a zrýchlil sa jej pulz. Audrey, Lily a Jess sedeli za stolom priveľkom pre tri. Audrey sa snažila veselým hlasom pýtať dievčat, čo bolo v škole, a ignorovať Jessine jednoslabičné odpovede. Spo-

menula si, ako klope na dvere Jessinej izby, pýta sa jej, či nechce pozerat' telku, a dostáva zakaždým tú istú odpoveď: *Nie, chcem byť sama*. Audrey sa sama seba roky pýtala, čo jej ušlo a či mohla niečo urobiť, aby sa vzťah jej dcér vybral iným smerom. Keď Jess odišla z domu a vylúčila Lily zo svojho života, Audrey ju prosievala, aby jej prezradila, čo ju trápi, ale Jess vždy odmietla. Dodnes sa jej dcéry nerozprávajú, pričom obe majú sedemnásťročné dcéry, ktoré sa narodili v rozpätí šiestich týždňov a nesmeli sa nikdy stretnúť.

Zaryla nechty do dlaní a spomínala, ako sa vtedy raz neúspešne pokúsila dať rodinu znova dokopy.

„Starká, deje sa niečo? Nemám ti prísť pomôcť?“

„Ďakujem srdiečko, netreba. Len sa tu tak poneviem.“

Dobre. Audrey nevedela, prečo použila slovo, o ktorom všetci vedeli, že je na míle vzdialené od pravdy.

Pri pohľade do zrkadla na stolíku nebolo vidieť nič, čo by ju prezradilo. Len jemné vrásky okolo očí. Vlasy, ktoré si dala včera upraviť, boli neprirodzene hnedé, ale stále sa zdravo zvlhli, keď pohla hlavou. Od rána mala dokonalý mejkap.

Ludia jej často hovorievali, ako nemôžu uveriť, že má šesťdesiatdva. *Vyzeráš o desať rokov mladšia*, povedali a ona si naivne vravela, že za tým niečo je, že dobrý vonkajší vzhľad sa automaticky pretavil aj dovnútra. Akoby dokonale vyzerajúce jablko nemohlo byť vnútri zhnité.

Iba keď sa človek lepšie prizrel, ako teraz Audrey sama sebe, všimol si tmavé kruhy pod očami, aj to, ako jednoducho sa jej na čele spravili vrásky, keď ho nakrčila. Človek sa musel veľmi dobre prizrieť, aby si všimol, ako plytko dýcha, akoby nemala dosť vzduchu. Náhodnému okoloidúcemu by ani na um neprišlo, že v jej vnútri sa

nekontrolovateľne a nezastaviteľne množili bunky. Nič neprežrádzalo, že v skutočnosti umiera.

Audrey odvrátila pohľad od zrkadla a zohla sa ku škatuli pri nohách. Siahla dnu, no náhle ju zasiahla prudká bolesť vystreľujúca do pravého boku, takže si musela znova sadnúť na posteľ. Pomaly to predýchavala a vtom pochopila, prečo Jess trvala na tom, aby sa k nej čím skôr nasťahovala. Audrey sa chcela držať svojho domu a nezávislosti tak dlho, ako to len bude možné. Chcela tam ostať dovtedy, kým jej telo jasne nenaznačí, že už to viac nepôjde. Teraz však bola vďačná za Jessinu radu, vďačná, že predala dom a väčšinu nábytku a nechala si len to najnutnejšie – praktické aj sentimentálne –, skôr než sa jej stav zhorší. Sedela na posteli a snažila sa potlačiť bolesť. Uvedomila si, že ak by ešte počkala, nebola by schopná sama to sťahovanie zorganizovať a ešte viac by dcéram sťažila život.

Odbalila ďalšiu zarámovanú fotografiu, díval sa na ňu Edward s rodičmi. V strede fotky Lily trónila Edwardovi na rukách, rodičia stáli strnulo po bokoch, za chrbtom mali vianočný stromček. Otočila rám a všimla si, že tam je jej rukopisom čosi načmárané: *Bansbury Square, Vianoce 1972*. Ich prvé spoločné sviatky po svadbe, prvé ako rodičov, prvé vo vlastnom dome.

Študovala jednotlivé tváre, a tak ako už toľkokrát predtým, pokúšala sa z ich výrazov odhaliť budúcnosť, čo malo nastať. Videla však iba svokrovu prísnu spoločenskú etiketu, svokrinu kyslú grimasu a Edwardovu radosť zo šesťtyždňového kľbka dokonalosti, čo držal na rukách.

Audrey premýšľala, ako by sa Edwardovi rodičia vyrovnali s udalosťami, čo nasledovali o šesťnásť rokov neskôr. Keď sa jej a Edwardov život nenapraviteľne poškodil, prepadla sa pod nimi zem a siahla ich do temnoty, z ktorej

sa nikdy celkom nedostali. Premýšľala, ako by jeho rodičia niesli smútok, hnev a potupu. Vlastne bolo dobre, že sa toho ani jeden nedožil. Audrey im občas závidela nevedomosť, závidela im, že boli ušetrení viny, zmätku a množstva nezodpovedaných otázok, ktoré ju celé roky zožierali.

Naklonila hlavu na bok, snažila sa usporiadať si myšlienky. Dnes, keď už toľko myšlienok bojovalo v jej hlave o priazeň, si nemohla dovoliť myslieť na Edwarda. Napriek tomu posledných päť mesiacov, odkedy jej pri rutinnej mamografii našli hrčku v prsníku – ktorá viedla k objavu sekundárnych tumorov v pečeni a rakoviny lymfatických uzlín –, nemyslela na nič iné, iba na minulosť. Fakt, že zhruba do roka a pol bude po nej, spustil lavínu spomienok, na ktoré sa posledné desaťročia pokúšala zabudnúť.

Pevne sa chytila čierneho kovania na konci posteľe a zakázala si spomínať. Keď sa však naklonila dopredu a odtrhla pásku z ďalšej škatule, spomenula si na jedáleňský stôl pred tridsiatimi rokmi. Vo vzduchu viselo napätie, ktoré nebolo možné uchopiť ani vysvetliť. Jess civela na Lily a nevedela vysvetliť, prečo so sestrou nedokáže byť v jednej miestnosti.

Druhá kapitola

Jess

Stála pred malým monitorom a po ôsmy raz sledovala tie isté repliky hercov. Pošúchala si krk, svaly mala úplne stuhnuté. Uprostred poslednej vety sa jeden z hercov znova pomýlil, ako už sedemkrát predtým, a Jess cítila v štábe napätie.

Už o šiestej ráno, keď dorazila na plác – musela tu byť skôr než ostatní, bola vedúca výpravy –, vedela, že dnes bude ten deň. Prvé dni natáčania vždy vyzerali takto. Herci sa museli naučiť vystupovať na scéne, nie v šatni, ľudia zo štábu obnovovali známosti z predošlých projektov a vytvárali si nové. Bolo cítiť tlak z očakávania, ako keď človek čaká na prvých hostí na večierku.

„Dobre, začnime odznova. Izzy, uprav, prosím, Luciin mejkap.“

Režisér Justin rozprával dvom hlavným protagonistom o oddaní sa na scéne, zatiaľ čo maskérka upravovala mejkap. Jess sa zababušila do hrubej páperovej bundy. Kiežby jej bolo napadlo dať si pod rifle pančuchy a termoponožky. Ustavičný problém pri natáčaní v takýchto budovách – chladno, obzvlášť koncom februára. Už keď objavili toto miesto kúsok od Spitalfields Market, upo-